

Bosettingsprisen 2016

IMDi Øst nominerer Rælingen kommune

Rælingen kommune i Akershus har jobbet målrettet og langsiktig med bosetting av flyktninger og oppnådd gode resultater i flere år som også har gitt positiv oppmerksomhet i media. Det som oftest trekkes fram som årsaksforklaring er de gode rammene som er lagt for en helhetlig oppfølging av bosatt/introdeltakere.

Kommunen har 17 669 innbyggere (3. kvartal 2016). Av disse er 3924 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Dette utgjør 22,2% av kommunens befolkning, mot 16,3% på landsbasis.

Ekstraordinær innsats for å bosette mange flyktninger

For 2016 fattet kommunen vedtak om bosetting av 40 flyktninger, i tråd med IMDis anmodning. Kommunen bosatte 50, 10 personer over kvoten, dvs. 125% kapasitetsutnyttelse, og tok i tillegg mot 11 familiegjenforente personer. Tre av de bosatte fant bolig selv og ble bosatt gjennom avtalt selvbosetting.

Vedtak og bosatte i Rælingen 2014-2017:

År	Anmodning	Vedtak	Bosatte	Fam	Avtalt selvbosatte
2014	20	20	20	7	
2015	25	25-30 (+10 etter statsrådets brev)	29	9	
2016	40	40	50	11	3
2017	25	25	1		2

(kilde: DUF/INA-rapporter)

Avtalt selvbosetting

Kommunen er åpen for bruk av avtalt selvbosetting. Tre unge syriske menn i 20-årene fant en bolig som de ble bosatt i 2016. To av de utsøkte i 2017 har også funnet egen bolig.

Bofellesskap

Kommunen oppmuntrer også til bruk av bofellesskap ved bosetting, da flyktningene på den måten unngår å bli avhengig av sosialhjelp. Personer i bofellesskap får tett oppfølging, og får god hjelp til å dra nytte av fordelene ved å leve så tett på hverandre over tid.

Kommunal bolig vs. privat leiemarked

Ved nybosetting benytter kommunen i dag hovedsakelig kommunale boliger. I introduksjonsprogrammet legger Flyktning- og inkluderingstjenesten stor vekt på å gi deltakerne i introduksjonsprogrammet god kunnskap om boliganskaffelse og boevne. Flyktningene lærer fra starten av at det i Norge er lønnsomt og vanlig å eie egen bolig og å ha som mål å kjøpe den kommunale boligen de blir tildelt. Flyktninge- og inkluderingstjenesten jobber bevisst for å motivere deltakerne, både enslige og familier, til å være målrettet i forhold til å komme i arbeid og bli økonomisk selvhjulpne, slik at de kan søke om startlån og kjøpe boligen de leier. Det gir stabil bosituasjon og eierskap i forhold til nærmiljøet, noe som er avgjørende for god inkludering og spesielt viktig for barna, som trenger stabilitet. Flyktningene blir i tillegg motivert til å vedlikeholde sin egen bolig.

Mange av de bosatte flyktningene har siden 2005 kjøpt den kommunale boligen med startlån og ev. bostøtte, etter at de har kommet i arbeid. Kommunen kjøper da inn en ny bolig, for bosetting av nye flyktninger. Kommunen har som et mål i Boligsosial handlingsplan å avvikle ordningen med innleie av privateide boliger for fremleie, og har kjøpt inn flere nye boliger ettersom bosettingen har økt. Det har likevel i noen vært nødvendig å benytte privateide boliger i bosettingen, særlig ved den store økningen av bosettinger de siste årene, da antall bosatte har økt fra 20 til 50 pr år (150%) fra 2014 til 2016.

Fra Leie til Eie

Kommunen startet tidlig arbeidet med å utvikle «Fra Leie til Eie» og har videreutviklet dette konseptet i kommunen gjennom årene. Boligsosial handlingsplan 2008-2011 likestilte Flyktninger med andre «grupper» med nedsatt funksjonsevne; Økonomisk vanskeligstilte, Sosialt vanskeligstilte, Rus og Psykiatri.

Flyktningtjenesten la et godt grunnlag for det videre arbeidet med boliger for flyktninger ved å bidra med sine erfaringer i innspillet til planen. Den fremhevet at det er økonomisk fordelaktig for kommunen at flyktningene blir boende i kommunen og at det innebærer et direkte tap for kommunen dersom flyktningene flytter fra kommunen: «En beregning Flyktningtjenesten har gjort viser at en familie på 5 som flytter fra kommunen etter to år innebærer et tap for kommunen på kr 1.110.000,- i tillegg til tap i overføringer, skatteinntekter m.m.» Flyktningtjenesten viste til at «det kan være hensiktsmessig å vurdere egne tiltak som stimulerer til at bosatte flyktninger velger å bli boende i kommunen også etter at de har blitt selvhjulpne og at bosetting i egen, eiet bolig vil være en naturlig videreføring av kommunens kvalifiserings- og integreringsarbeid.»

I den samme planen foreslo Flyktningtjenesten et program som innebar at kommunen anskaffer boliger som leies ut av boligkontoret til flyktningene mens de går i introduksjonsprogrammet, og at flyktningene gis forkjøpsrett ved utløpet av leieperioden, under forutsetning at de inntekt som betjener boutgiftene og med bruk av Husbankens virkemidler i form av lån og tilskudd. Boligene skulle ligge spredt for å gjøre integrering lettere, men med mulighet for flyktningene å ha god kontakt med hverandre. På denne bakgrunn vedtok kommunen å etablere et boligprosjekt med «bolig til flyktninger» som et eget delprosjekt der kommunen skulle ivareta flyktninger spesielt ved å skaffe boliger og stimulere dem til å bli boende i kommunen utover kvalifiseringsperioden.

I Plan for kommunens boligsosiale virksomhet 2013-2016 har arbeidet med bosetting av flyktninger fått en enda tydeligere plass. Det presiseres at flyktninger fortsatt er en utsatt gruppe på boligmarkedet, at flyktninger og innvandrere møter særlige vansker i utleiemarkedet, særlig enslige menn, og Flyktninge- og inkluderingstjenesten, også i årene som kommer, vil måtte bistå flyktningene med å kjøpe bolig.

Rask overgang til arbeid og utdanning, resultater i intro:

Tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet: overgang ett år etter (Kilde: SSB)

Antall personer som avsluttet program i 2011: 14
Andel sysselsatt eller i utdanning i 2012: 64 %

Antall personer avsluttet avsluttet program 2012: 18
Andel sysselsatt eller i utdanning i 2013: 67 %

Antall personer som avsluttet program 2013: 18
Andel sysselsatt eller i utdanning i 2014: 83 %

Resultater i introduksjonsprogrammet: direkte overgang sysselsatt eller i utdanning (Kilde 2011-2014: NIR. Kilde 2015: Kommunen. Kilde 2016: NIR og kommunen)

År	Andel sysselsatt eller i utdanning direkte etter avsluttet program
2011	73 %
2012	59 %
2013	86 %
2014	100 %
2015	100 %
2016	77 %

Rælingen har gjennom mange år hatt svært gode resultater i introduksjonsprogrammet. De få deltakerne som ikke kommer i arbeid/utdanning etter endt program har hatt alvorlige kroniske helseproblemer eller annet som gjør at de trenger andre tiltak.

Kommunen er kjent for systematisk arbeid innenfor introduksjonsprogrammet, med mange gode grep: tett oppfølging, godt veilednings- og motivasjonsarbeid og tett oppfølging i språkpraksis og arbeidspraksis som gjør at flyktingene kommer raskt ut i arbeid. Kommunen har også et stort fokus på utdanning i introduksjonsprogrammet, særlig for de yngre deltakerne og personer som er ekstra motiverte for å ta utdanning. Av de som avsluttet introduksjonsprogrammet var det en større andel som gikk over til videregående skole enn de som gikk over til arbeid.

Flyktning- og inkluderingstjenesten

Arbeidet med bosetting av flyktinger er organisert i Flyktning- og inkluderingstjenesten, som er en egen avdeling under Enhet familie og helse, med ansvar for bosetting av nyankomne flyktinger, introduksjonsprogram, råd og veiledning til nyankomne i forbindelse med økonomisk sosialhjelp og ellers i hverdagslivet.

Strategi for mottak og inkludering av flyktinger

Kommunen har utviklet en egen strategi for arbeidet med bosetting og inkludering av flyktinger. Den understreker at arbeidet skal være basert på helhetlig tenkning, tverrfaglig samarbeid, med fokus på den enkeltes flyktingens ressurser, inkludering i lokalsamfunnet, og fastsetter kortsiktige mellom- og langsiktige mål for arbeidet med flyktinger i kommunen.

Flyktning- og inkluderingstjenesten har flere forebyggende tiltak. Flyktingtjenesten framhever selv betydningen av at ICDP-foreldreveiledningskurs er blitt en obligatorisk del av introduksjonsprogrammet. Dette har gitt svært gode resultater. Kommunen har mange sertifiserte

veiledere blant ansatte i barnehager, barnevernet, helsestasjon samt alle programrådgivene i introduksjonsprogrammet. Kommunen anser at når foreldrerollen og relasjonen til barna fungerer godt og foreldrene lærer å bli trygge på og utøve sin egen rolle, vil de lettere komme i arbeid, bli værende i arbeidslivet over tid og kjøpe egen bolig. Det gjør også at kommunen har også svært få barnevernssaker blant flyktninger. Flyktningkonsulentene jobber også aktivt med å sertifisere veiledere i andre kommuner i Akershus.

Flyktning- og inkluderingstjenesten understreker også at kommunen på denne måten får overskudd til å følge opp flyktningene ut over integreringsperioden på 5 år, fordi mange av flyktningene kommer raskt i arbeid. Flyktningkonsulentene viser til at den viktigste oppfølgingen starter etter at de har kommet i jobb. Da først har de ro til å få alle andre ting på plass. De blir fortsatt prioritert og har tett kontakt med Flyktning- og inkluderingstjenesten.

Flyktning- og inkluderingstjenesten samarbeider tett med barneverntjenesten, skole og barnehage og med frivillige organisasjoner. Avdelingen følger opp tiltak knyttet til deltakernes helseproblemer i samarbeid med en egen «flyktninghelsesøster» (50%) og «flyktningpsykolog», (20%) som begge jobber deltid på flyktningkontoret.

Introduksjonsordningen

Deltakerne går på norskurs på formiddagen og deltar på aktiviteter, kurs og opplæring på ettermiddagene. Programmet er tilpasset individuelle behov. Det er mye fokus på målrettethet og planlegging av egen framtid. Leksehjelp og en del av kursene som kommunen organiserer er obligatoriske:

- Kvinnegruppe: på dagtid for innvandrerkvinner og hjemmeværende introdeltakere i fødselspermisjon (kommunen stiller vilkår om deltakelse for sosiale ytelser også for denne gruppen); Gruppen tar opp temaer som familieplanlegging, forberedelse til barnehage, osv.
- Mannsgruppe og Arbeidsgruppe er slått sammen, og har mye fokus på å komme i arbeid. Særlig de som er i siste fase av introprogrammet, som begynner å bli urolige hvis de ikke har fått arbeid. De inviterer tidligere introdeltakere som forteller om sin erfaring, eller arbeidsgivere som forteller om hva som er viktig når de ansetter nye medarbeidere. De arrangerer renholdskurs for personer som ser renhold som den mest aktuelle arbeidsarenaen.
- Boligkurs; dugnad, spare penger til egenandel, elementære praktiske ting, bofellesskap.
- Samlivskurs, om hva som er viktig for å få til et godt samliv, både i familie og i bofellesskap.
- Helsekurs: 5 ganger, migrasjonsfasen, toleransevindu, bli kjent med egne normale reaksjoner på unormal flyktningtilværelse, passiv, overaktiv, irritasjon. Alle i personalgruppen får også opplæring, fra RVTS, så de kan forstå og kommunisere med flyktningene.
- KID-kurs (Kurs i depresjonsmestring) og KIB-kurs (Belastningsmestringskurs): 8 ganger, kognitiv teorikunnskap og praktiske øvelser, hvordan man kan få et annet perspektiv på problemer og løsninger. Psykologen eller sertifisert veileder holder kursene. De
- Ungdomsgruppe; idrett, oppsøker ungdom, ridning, identitet, se seg selv som kompetent, med kompetanse både fra hjemlandet og fra Norge

Målet er god inkludering som resultat av en helhetlig oppfølging som sikrer at flyktingenes behov blir sett, at de får den nødvendige oppfølging og veiledning. Kommunen bruker egne ressurser til å holde kursene. De bruker i liten grad eksterne kursholdere.

Forankring av arbeidet

Det er lav terskel mellom flyktninger, politikere og administrasjon. Ordføreren i kommunen er svært aktiv og er til stede ved mange aktiviteter som involverer flyktninger. Arbeidet med flyktninger er godt forankret i kommunens strategier, planer og tiltak. Det er etablert et systematisk samarbeid på tvers av enheter og fagavdelinger som ivaretar koordineringen av ansvaret. I Tverrfaglig samarbeidssystem (TFS) deltar Flyktning- og inkluderingstjenesten på lik linje med Barnehager/skoler, Helsetjenesten, Barnevernstjenesten, Pedagogisk avdeling med PPT, spesialpedagoger og logoped, foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere, for eksempel politi, BUP, HAB.

Kommunen har laget en faglig veileder om tverrfaglig samarbeid for barn og unge i aldersgruppen 0-23 år benyttes av ledere og ansatte som arbeider med barn, unge og deres familier i kommunen.

Frivillighetssentralen

Kommunens frivillighetssentral samarbeider tett med Flyktning- og inkluderingstjenesten. De følger opp nybosatte flyktninger og inkluderer dem i de frivillige arbeidet, «så etter hvert er det flyktingene som hjelper oss», sier lederen for frivillighetssentralen.

Frivillige organisasjoner

Kommunen har også et tett samarbeid med frivillige organisasjoner, som Røde Kors som organiserer Flyktingguiden, men også mange andre frivillige organisasjoner som, Lions Club Sanitetsforeningen, Bygdekvinne osv. Leksehjelp blir organisert med hjelp av frivillige organisasjoner.

Kompetansespredning

Flyktning- og inkluderingstjenesten i Rælingen har gjennom flere år bidratt mye til kompetansespredning. Kommunen bruker mye tid på besøk fra andre kommuner som vil se hvordan de jobber. Flyktingkonsulenten har også reist mye rundt i landet og holdt foredrag, og har vært eksponert i media for å formidle hvordan de har oppnådd så gode resultater gjennom mange år.

Tolketjeneste

Rælingen kommune har i mange år hatt et interkommunalt samarbeid med Lørenskog og Skedsmo kommune om tolketjeneste til kommunen.

Linker til kommunens planer:

Boligsosial handlingsplan 2008-2011:

http://www.biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/3166/bsh_raelingen.pdf

Plan for kommunens boligsosiale virksomhet 2013-2016:

<http://img5.custompublish.com/getfile.php/2634102.2185.aedcacyffr/Plan+for+kommunens+bolig+sosiale+arbeid+vedtatt+12022014?return=www.ralingen.kommune.no>

Strategi for mottak og inkludering av flyktninger: <http://www.ralingen.kommune.no/strategi-for-flyktninger.343679.no.html>

Veileder om tverrfaglig samarbeid: <http://ralingen.custompublish.com/tverrfaglig-samarbeid.315208.no.html>

Strategisk kompetanseplan for rælingsskolen 2014-2017:

<http://www.ralingen.kommune.no/kompetanseplan-skole.326389.no.html>

Kompetanseplan for ansatte i barnehager:

<http://img5.custompublish.com/getfile.php/2639974.2185.expwcfquab/Kompetanseplan+for+kommunale+barnehager+i+Rælingen+kommune+vedtatt+11122013?return=www.ralingen.kommune.no>

Kontaktperson Rælingen:

Flyktningkonsulent Narges Pourzia (mobil: 48167512, telefon: 63835499, e-post: narges.pourzia@ralingen.kommune.no)

Ordfører Øivind Sand (telefon: 63 83 52 27, mobil: 908 52 107, e-post: oivind.sand@ralingen.kommune.no)

Kontaktperson IMDi Øst:

Regiondirektør Randi Kleven (e-post: rkl@imdi.no, mobil: 95777045)